

AC2023 – Äldre vårdade på vård- och omsorgsboende i Västerbottens län år 2023

Professor Hugo Lövheim, Umeå universitet

Universitetslektor Maria Gustafsson, Umeå universitet

Sammanfattning

I Västerbottens län (AC län) har regelbundna enkätundersökningar genomförts med syfte att beskriva populationen äldre som bor/vårdas vid vård- och omsorgsboenden. Den första undersökningen genomfördes 1975 och den har sedan upprepats 1982, 1988, 1994, 2000, 2007 och 2013. Genom att använda samma instrument vid alla undersökningarna har vi fått möjlighet att beskriva den population som bor/vårdas på institutioner för äldre samt förändringar över tid relaterat till demografiska förändringar, ideologiska förändringar samt i relation till förändrade vård- och boendeförhållanden. Med inventeringen 2023 ger det oss en unik tidserie med mätningar över nästan 50 år.

Bland de boende på vård- och omsorgsboenden är kognitiva sjukdomar den vanligaste diagnosen (över 70% hade 2013 kognitiv svikt) och sjukdomarna påverkar i hög grad funktionsförmågan, mätt i antal personer som behöver hjälp med sin dagliga livsföring. Utifrån tidigare gjorda undersökningar så kan man se att andelen som klarar de mest basala funktionerna i daglig livsföring sjunkit markant. Till exempel kunde 37% av de som vårdades i äldreboenden klä sig självständigt 1982 jämfört med 22% år 2007. Under samma period har andelen som äter själv minskat från 71% till 62% och andelen som klarar hygien själv minskat från 37% till 18%.

Syfte med projektet är att beskriva de äldre som bor/vårdas vid vård- och omsorgsboenden i Västerbottens län för att kartlägga hur stor andel som har kognitiv svikt samt huruvida denna andel har förändrats jämfört med tidigare undersökningar. Studien syftar också till att göra jämförelser med avseende på fysisk och psykisk funktionsförmåga, beteendestörningar och psykiska symptom, vårdtyngd, läkemedelsförskrivning, fallolyckor, sömn, smärta, ätande och munhälsa, förstoppning, kommunikation och trivsel. Studien syftar dels till att i tvärsnitt undersöka förekomst och samband mellan ovanstående faktorer, dels att med hjälp av tidigare undersökningar som jämförelse undersöka hur detta förändrats.

Undersökningen ger betydelsefull insikt i förekomst av olika beteendestörningar och psykiska symptom vid demens och hur de behandlas, liksom samvariation med andra faktorer. Dessutom möjliggör studien en noggrann beskrivning av populationen äldre med demenssjukdom som vårdas vid vård- och omsorgsboenden.